

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradni ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četrtletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletno K 26-40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36-.-.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadst. uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 5. do 7. večer. Inzerati: enostopna petstotnica 30 vin, pogojen prostor, poslane in reklame 40 vin. — Jasnica sprejema upravnistvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 496.

V Ljubljani, v četrtek dne 30. januarja 1913.

Leto III.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21-60
polletna	10-80
četrtletna	5-40
mesečna	1-80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26-40
polletna	13-20
četrtletna	6-60
mesečna	2-20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljal naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravaništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Evropski koncert.

Z veliko glorio je šla Evropa urejati razmere na Balkanu, in z razcefrano slavo mora zdaj gledati, kako se vrsti dogodek za dogodkom brez njene volje in proti njeni volji. Ko so začele pokati puške na Balkanu, se je stara mamica nenadoma zdrnila in se spomnila, da ima nekakšen visok poklic. Ali prenašlo ji je prišlo prebujenje, pa ji je bilo nejasno v glavi, in nikakor se ni mogla domisliti, kakšna je pravzaprav njena velika naloga, o kateri se ji je bilo pač nekaj sanjalo, pa ji spomin le ni hotel povedti, kaj.

Ljuba Evropa se je pravzaprav začela sama nad seboj. Njen geografski poim se sicer lahko dožene iz raznih zemljepisnih knjig. Ali kaj početi s to znanostjo v politiki, če vidi skoraj slepec, da je že v naši najbližji bližini marsikaj bolj azijsko in afričansko, kakor evropsko. Za take refleksije seveda ni bilo veliko časa, kajti na Balkanu je pokalo, in to je delalo Evropo nervozno. Tedaj se ji je zazdelo, da ima v teh orientalskih rečeh pravzaprav nekakšno stališče, ki je vsaj vsled svoje starosti častitljivo. In zasvetile so se ji naenkrat besede: Status quo ante.

Stara Evropa je učena dama, in je vedela, kaj to pomeni: Stanje na Balkanu mora ostati neizpremenjeno. Dolgo je izhajala stem geslom, in ker je bilo že nekaj časa tako pokojno, da je lahko dolgo dremala, brez posebnih sitnosti, je bila prepričana — kolikor mora biti taka ljubezniva dama pač prepričana — da varuje geslo »status quo« evropski mir. In mamica ljubi mir, zlasti oni mir, ki vlada na pokopališčih.

Ko se ji je takorekoč pred duševnimi očmi zableščal glasoviti status quo, se je pa tudi polagoma spomnila na čase, ko je še igrala koncert. Slika je bila nekoliko blesta, zakaj bilo je že davno, kar je bilo res. Ali vseeno — bilo je; medtem so se pač godci razšli in vsak je igral svoj instrument po svoje. In potem je Evropa postala tehnika s trojno zvezo na eni in s trojno vzajemnostjo na drugi strani.

Ko je prinašal telefon odmeve streliv iz vzhodnih vremenskih kotov v civilizirane dežele, je bila Evropa globoko užaljena. Sicer ni tako mehkužna, da bi sploh ne marala vojne;

v njenih »pravih« deželah je militarizem prav velik gospod; ali da se drznejo balkanski otroci tam doli — kar sami — brez dovoljenja... To je vendar nezasišeno... Kaj ni več Evrope...? In celo zvezo so si ustanovili...? In medtem ko je Evropa kuhala svojo prvo sveto jezo, je bilo njeno prvo načelo raztrgano, njeno geslo poteptano, status quo sežgan, razpisan, razkajen. Mali zavezniki so se pripravljali, da si razdelijo plen, da preurede balkanski zemljevid, Turki so vzdihovali po miru, in dotlej si je Evropa res izmela spanec iz oči, pa je zaklicala: »Oho! To je moja reč!«

Evropa je hotela zopet zakonzertirati. Tripelalanc na tripelalancu sta sedli skupaj za mizo, in to je bila Evropa. Skoraj tako, kakor je nekdanj sedela na dunajskem, pa na ljubljanskem, pa na berlinskem kongresu.

Ne da bi jo bil kdo klical. Ali hotela je varovati svoj avtoritet in ščititi svetovni mir. Ker so imeli balkanski nasprotniki svoj sestanek v Londonu, kateremu so dali ime »mirovna konferenca«, so se tudi poslaniški veseli naselili v Londonu, in jeli uganjati igro »diplomacije«. Našli so tam veliko dela, kakor ga lahko najde vsakdo, če ima voljo za delo. Nalagal jim ga sicer ni nihče, za to pa je bila njihova pridnost tem bolj vredna spoštovanja.

Vesile, ki igrajo gosli, veliki bas in trobente v obnovljenem evropskem koncertu, so sklenile ne le, da ohranijo evropski mir, ampak da dožene tudi balkanski mir. Porogljivo so se veliki diplomati velikih držav nasmihi mali zastopnikom majih držav na Balkanu, češ da ne morejo priti do sporazuma in do miru. In vesile so vzele to reč v svoje roke, seveda tako spretno kakor vedno.

Napravile so »demaršo« v Carigradu. Po domače: Njih poslaniški so šli turški vladi svetovati, naj sprejme pogoje zaveznikov in naj sklene mir.

Med pogoji zaveznikov so Odrin in egejski otoki. Vesile so imele srečo, in kdor ni preveč pazil na to, je lahko verjel v njih izredno genialnost. Nekaj časa se je Turčija obotavljala, ker prvič ni turška navada storiti kakršnokoli kupčijo brez mešetarenja, in ker drugič le ni bilo prijetno kar na prvi poziv reči: »Tu imate vse, kar hočete, in če želite še več, pa kar povejte.« Ali obotavljanje vendar ni bilo predolgo. Kmalu je Kjamil sestavil svoj odgovor na evropsko noto, resigniral je že na Odrin in na otoke, in vse je bilo videti, da gre kakor po loju. Evropa je pomežiknila malim Balkancem: »Ali vidite? Tako je, kadar se oglašim jaz. Vi ne veste, kaj je diplomacija, vi ste nevedneži v tej zlahitni igri, pred menoj pa imajo Turki rešpekt. Kadar jim jaz kaj svetujem, že vedo, kaj to pomeni. Mojim zahtevam se ne more in ne sme ugovarjati. Kajti posledice, posledice...«

Evropa je dvignila kazalec, dvignila je obrvi na vrh čela, še ni dogovorila, polovica modrosti ji je še tičala, pa je prišel nenadoma mladoturški puč. In Evropa je zinila od prekomernega začudenja, pa zija še sedaj.

Če ne bi bilo presenečenj, teh prokletih presenečenj! Zakaj to so reči, s katerimi nihče ne računa. Reči, ki izpreminjajo položaj. Če ne bi bilo treba Evropi zijati od začudenja, bi bila že glasno zaklicala: Tako se ne gremo! Kajti Evropa še ni dovolila nobene revolucije, torej so tudi mladoturki predrzni, da se upajo kaj takega.

Toda kaj naj zdaj stori evropski koncert? Do sodnega dne vedar ne more zijati. Natančno je vedel, kaj da hoče, lepo je spisal svojo noto, dostojanstveno jo je izročil Noradungianu. In zdaj je naenkrat položaj izpremenjen. Oh, če ne bi bilo takih izpremenb.

Kjamil paša je hotel izročiti Odrin in otoke. Mahmud Ševket pa pravi: Ne! Ali Bolgari zahtevajo Odrin, Grki zahtevajo otoke. Ker ne marajo popustiti ne eni ne drugi, ni videti drugega izhoda, kakor vojna. Ali tega zopet nočejo vesile. Zakaj one so šle na delo za mir.

Kako pa preprečiti novo balkansko vojno? Razum »dobrega sveta« nočejo vesile porabiti nobenega sredstva, s svojim dobrim svetom pa ne opravijo nič. In tako je slavni evropski koncert zdaj kakor dlaka dlaki podoben onemu neznemu starcu, o katerem pravi nemški verz:

»Auf dem Dache sitzt ein Greis,
der sich nicht zu helfen weiß.«

Redni občni zbor podružnice zidarjev v Trstu.

(Konec.)

IV.

Član, ki zaostane brez vzroka s plačevanjem tedenskih prispevkov in ki hoče zaostanek doplačati, ne plača nikakršne globe, kakor se je dosedaj plačevala. Ima pa pravico do bolniške podpore šele po tolikih tednih, kolikor je zaostal s plačevanjem. (Na primer, ako je član zaostal s plačevanjem 10 tednov, mora čakati pet tednov, preden dobi zopet pravico do bolniške podpore.)

Sodrug Živic predlaga, da naj se daruje iz lokalnega fonda 100 K »Zarji« in 100 K »Lavoratoru«. Soglasno sprejeto.

Sodrug Puric predlaga, naj se daruje družinam članov, ki so mobilizirani, 100 K. Sprejeto.

Sodrug Petejan predlaga, da naj zbor imenuje sodruga Sigona zaradi njegovega desetletnega delovanja v organizaciji za častnega predsednika naše podružnice.

Nadalje je zbor sklenil, da se odpošlje deputacija v spremstvu enega naših poslancev k županu in namestniku, ker firma »Union« noče sprejeti na delo tržaških zidarjev, dasi izvršuje vsa občinska in državna dela v svoji režiji. Sprejeto.

Pri točki »Raznoterosti« se je oglašil za besedo sodrug Petejan in izvajal približno sledeče:

Iz poročila odbora lahko razvidite delo in uspehe naše podružnice v tem letu. Iz blagajniškega poročila razvidite moč naše organizacije. V tem letu smo vključili v povišanju tedenskih prispevkov inkasirali 3000 kron več kot prejšnje leto. To je najboljši odgovor na napade od strani N. D. O., katera ni svojega blagajniškega poročila niti objavila, ker se sramuje, da bi javnost izvedela za njeno mizerijo.

V tem letu smo napravili v Trstu delovno pogodbo za 3000 zidarjev, za katere smo dosegli 10 vin. na uro več plače, kar znaša 2700 kron na dan, 16.200 kron na teden in 540.000 kron na leto, ako se dela 200 dni v letu. Dosegli smo posedovalnico za delo, katera po krivdi nezavednih zidarjev ne deluje, posledice tega občutijo domači zidarji, ki so brez dela.

(Na to so tudi lahko narodnjaki ponosni, ker so pomagali podjetnikom na škodo domačih zidarjev.)

Dosegli smo potom organizacije večjo svobodo na delu, da zidarji niso več taki sužnji, kakor so bili prej.

A vzlic tem našim uspehom se dobe zidarji, ki pravijo, da nismo nič storili in da je organizacija kriva, da so danes brez dela, dasiravno vedo dobro, da so sami tega krivi, ker organizacija je vedno napravila svojo dolžnost.

Eni kričijo, da ne plačajo organizacije, zato ker so brez dela, med tem ko delajo zunanji. Drugi ne plačajo zato, ker so se prispevki povišali itd.

Mi vprašamo te zidarje, ali mislijo, da potem, ko ne plačajo organizacije, pojdejo mar delati. Ali bodo potem zunanji zidarji izginili iz Trsta. Ali ne vedo, da ko ne plačajo organizacije, si napravijo škodo sami sebi in svojim tovarišem. Kar se tiče zvišanja prispevkov, se mora plačevati tako, kakor opravišnik zahteva, eno uro zaslužka na teden je za organizacijo. Večja ko je minimalna plača, tem večji so prispevki za organizacijo. In večji ko so prispevki, tem večje so podpore, tem lažje je vztrajanje v boju proti podjetniški organizaciji. Naša organizacija je razredno-bojna organizacija.

V zadnjih dveh letih smo iz naše pokrajine poslali zvezi na Dunaj okoli 55.000 K. Zveza pa je izdala samo za stavki v Pulju in Gorici 46.000 K, za strokovne liste 9600 kron, skupaj 55.600 K. Kje so drugi stroški za potovalno podporo, pravovarstvo, smrtno podporo, agitacijo in drugo. Ako pogledamo te številke, potem šele vidimo, koliko denarja pošljemo na Dunaj in koliko ga nazaj dobimo. Kdo bo sedaj dejal: Lepo, ali mi Tržčani nismo bili v stavki. Tem boljše, ako nismo bili in smo pridobili uspehe brez stavke. Ali bili smo v stavki leta 1902. in 1904. Koliko smo takrat porabili.

Vzemimo, da bi jutri podjetniki napravili izprtijo in bi nam predložili svoje zahteve. Kaj naj napravimo? Ako sprejmemo boj, je treba samo 2000 zidarjev podpirati, zneso to 5000 K na dan, 30.000 kron na teden, 120.000 kron na mesec. Koliko let bi morali hraniti denar, da bi zdržali samo en mesec boja. Zato smo in moramo biti centralizirani, da se podpiramo drug drugega: v vzajemni pomoči je moč proletarijata!

Na Primorskem smo imeli v zadnjih dveh letih sedem gibanj in vsa uspešna. Zvišali smo plače od 6 do 12 vin. na uro za 5000 zidarjev, ki dobijo 800.000 kron več plače na leto, in skrajšali smo delovni čas za 1100 zidarjev. Odpravili smo akordno delo. To vse smo dosegli potom naše organizacije. To so številke, ki govorijo jasno.

Kakor smo delovali do sedaj, tako hočemo tudi v bodoče. Braniti hočemo to, kar smo dosegli in pripravljati se za nove boje ter obenem zidarje izobraževati, da postanejo zavedni. Zavedamo se, da imamo v Trstu težko stališče, predvsem zato, ker je veliko naših zidarjev, ki ne poznajo vztrajnosti, ker mislijo da potem, ko je enkrat pogodba sklenjena, ni treba več organizacije. Ne vedo, da brez organizacije ni pogodbe, ker podjetniki upoštevajo pogodbo le toliko časa, dokler so od organizacije prisiljeni. Na drugi strani pa veje med našimi zidarji del. kampanilizma in zato sovražijo zidarja, ki pride od zunaj, naj si bo Slovenec ali Italijan. Proti temu se moramo upreti in zidarje naučiti, da to

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalie.)

Solze so vstajale zdaj tudi v Pierreove oči, medtem ko je še enkrat preživljal strašni dogodek; silno ga je pretreslo, ko je videl tega navadno tako visokega starca, tega običajno tako ponosnega, samega sebe oblastujočega svetnika in kneza jokati. Zdal ni bil nič drugega kakor ubog, v smrtnem boju in bolečinah se zvičajoče bitje — tako zapuščeno, tako slabotno kakor otrok. Dasi mu je bilo samemu, da bi se zadušil, je vendar hotel izreči svoje sožalje in se je trudil, da bi našel nekoliko dobrih besed, s katerimi bi mogel vsaj malo ublažiti ta obup.

»Prosim Vašo eminenco, verjemite moji bolesti. Vaša eminenca me je obsipal z dobrotami. In bilo mi je veliko na tem ležec, da takoj izrečem, kako je ta nenadomestna izguba...«

Ali kardinal mu je dal s pogumno kretnjo znamenje, da naj molči.

»Ne, ne, nikar ne govorite, prosim Vas, nikar ne govorite!«

In vladal je molk, v tem ko je kardinal, še vedno drhteč od svojega boja, plakal in čakal, kdaj bo zopet dovolj močan, da se bo mogel premagovati. Naposled je ukrotil svojo grozo in polagoma odstranil roke od obraza, ki se je počasi umiril. Zdal je bil to zopet obraz v veri močnega, v božjo voljo vdanega vernika. Ker Bog ni hotel storiti čudeža, ker je tako strogo kaznoval njegov dom, je imel nedvomno svoje razloge, njemu, enemu njegovih slug, visokemu dostojanstveniku njegovega zemeljskega dvora pa ni ostalo nič drugega, kakor da se pokloni.

Molk je trajal še trenutek — potem je izpregovoril in posrečilo se mu je dati svojemu glasu naraven in prijeten zvok:

»Zapuščate nas, ljubi moj sin? Jutri odpotujete?«

»Da, jutri. Čast mi bo posloviti se še od Vaše eminence in se še enkrat zahvaliti za izkazano mi neizčrpno dobroto.«

»Zvedeli ste torej, da je kongregacija indoksa obsodila Vašo knjigo, kar je bilo seveda neizogibno?«

»Da, imel sem izredno čast, da me je papež sprejel in ob njegovih nogah sem se vdal in zavrgel svojo knjigo.«

V vlažnih kardinalovih očeh se je zopet zalesketal plamen.

»Op, to ste storili! To je bilo prav, ljubi moj sin! Bila je le Vaša stroga duhovniška dolžnost, ali v naših dneh jih je toliko, ki ne izpolnjujejo niti dolžnosti!... Kot član kongregacije sem izpolnil svojo obljubo, ki sem Vam jo bil dal, da bom čital Vašo knjigo, in zlasti sem študiral mesta, ki jih je označila obtožba. Če sem pa pozneje ostal nevtralen in se delal, kakor da me ne zanima ta reč, tako da sem celo zamudil sejo, na kateri se je izrekla sodba, se je to zgodilo le zategadelj, da sem napravil veselje svoji ubogi, ljubi nečakinji — ona Vas je ljubila, ona Vas je zagovarjala...«

Zopet so ga premagale solze; pomolčal je, zakaj čutil je, da mora zopet oslabeti, če zaroti spomin Benedete, oboževane, oplakovane. Zato je nadaljeval z bridko bojevitostjo:

»Ali, ljubi moj sin, dovolite, naj Vam povem, da je knjiga vredna kletve! Rotili ste se mi, da ste spoštovali dogmo in še vedno se vprašujem, kakšna zmotva Vas je mogla tako zaslepiti, da ste sami izgubili zavest svojega zločina! Speštevati ste dogmo — veliki Bog, ki je pa vse delo zanimanje naše svete vere same! Torej niste čutili, da pomeni zahtevanje nove vere toliko kolikor zametavanje stare, edino prave, edino dobre, edino večne vere? To je zadostovalo, da je bilo Vaše delo najsmrt-

nosnejši strup, sramotna knjiga, kakršne je nekdaj požigala rabljeva roka, dandanes pa se morajo po sili puščati v promet, ker ni mogoče nič drugega kakor prepovedati jih in s tem še posebno označiti perversni radovednosti, kar razlaga nalezljivo gnobilo stoletja... O, predobro sem spoznal v njej ideje našega odličnega, pesniškega sorodnika, ljubega vikonta de la Choue! On je literat, da literat! Literatura, nič kakor literatura! Boga prosim, naj mu odpusti, zakaj on gotovo ne ve, ne kaj dela, ne kam brede s svojim elegičnim krščanstvom, ki je namenjeno lepobesednim delavcem in mladim ljudem obojega spola, katerih duše so vsled znanosti izgubile vsak značaj. Svojo jezo ohranim le za Njega eminenco kardinala Bergerota, zakaj on ve, kaj da dela, on dela, kar hoče... Ne recite ničesar, ne zagovarjajte ga. On pomeni revolucijo v cerkvi, on je nasproten Bogu!«

Zares je Pierru, dasi se je bil namenil, da ne bo odgovarjal, da se ne bo pripiral, vpriču teh besnih napadov na moča, katerega je spoštoval in ljubil najbolj na vsem svetu, ušla prosvedujoča kretnja. Toda vdal se je takoj in se še enkrat poklonil.

»Ne morem dovolj krepko izraziti svojega gnusa, da, svojega gnusa pred vsemi temi votlimi sanjami o novi veri, je Boccamera grobo nadaljeval. »Gnusi se mi to pozivanje najgrših strasti, ki hujska siromake proti bogatašem, pa jim obljubuje bogve kakšno delitev, kakšno dandanes nemogočo skupnost! To nizkotno prilivanje pri prostem ljudstvu, kateremu se obljubuje, ne da bi se mogla kdaj izvesti, enakost in pravičnost, ki prihaja le od Boga samega, in zavlađa le tisti dan, ki ga je Bog sam določil v svoji vsegamočnosti! Ta samoljubna ljubezen do bližnjega, ki se zlorablja zoper sama nebesa, da se obtožujejo zaradi nepravičnosti in brezbrzičnosti! Ta solzava, sla-

beča, čvrstih in močnih src nevredna ljubezen do bližnjega! Kakor da ni človeško trpljenje potrebno za izveličanje, kakor da nismo večji, čistejši in da se ne bližamo tem bolj neskončni sreči, čim bolj trpimo!«

Razgrel se je; bil je ponižen in prevzeter obenem. Kar ga je tako silno ogorčilo, je bila njegova žalost, njegova srčna rana; udarec s sekirjo ga je za trenutek zrušil; ali zdaj je izživaje vstal zoper bolest, trmasto se držeč svoje stoisne predstave o vsegamočnem Bogu, ki je gospod ljudi in hrani svojo srečo le za svoje izvoljence.

Zopet se je naporno potrudil, da se pomiri, in je potem blažje nadaljeval:

»No, ljubi moj sin, ovčji hlev je vedno odprt, in Vi ste se itak vrnili vanj, ko ste se skesali. Saj ne morete verjeti, kako sem srečen zaradi tega.«

Zdal se je trudil Pierre, da bi pokazal spravljivost, da ne bi še bolj izmučil tega silovitega, užaljenega srca.

»Lahko ste prepričani, Vaša eminenca, da se potrudim, da ne pozabim nobene Vaših dobrotnih besed, prav tako ne pozabim na očetoški sprejem pri Njega svetosti Levu XIII.«

Ali bilo je, kakor da bi ta fraza pihala Boccamera nazaj v njegovo prejšnjo razburjenost. Začetkoma je dajal le zamolke, na pol potlačene besede od sebe, kakor v boju, da bi neposredno ne izpraševal mladega duhovnika.

»Oh da, videli ste Njega svetost, govorili ste z njim, in gotovo Vam je dejal, kakor vsem tujcem, ki se mu prihajajo poklanjat, da hoče spravo, mi... Jaz, jaz vidim Njega svetost le ob neizogibnih prilikah; zdaj je minilo že več kakor leto dni, odkar nisem bil poklican na zasebno avdienco.«

(Dalie.)

sovraštvo škoduje njim samim in koristi podjetnikom. Zidari se morajo med seboj ljubiti in biti solidarni proti skupnemu sovražniku. Kar se tiče povišanja prispevkov, moramo povišati, kakor opravišilni zahteva, to je na 60 vin. Ako izgubimo del članov, nič ne de, se že zopet vrnejo. Član, ki odpade od organizacije zaradi desetih vinarjev, ni zaveden član in ga je treba poudčiti, da vsled izstopa iz organizacije ne pridobi 60 vin., temveč da izgubi 4 do 5 kron na teden, ker ga podjetnik slabše plača. Člani morajo razumeti, da brez žrtvovanja ni uspeha. To je naš princip in tega se moramo držati, in gotovi smo, da uspehi ne bodo izostali! Zatorej na delo!

Ker se nihče ne oglasi za besedo, zaključil predsednik ta važni občni zbor, ki je trajal od 5. do 8. zvečer.

Ljubljanski občinski svet.

V Ljubljani, 29. januarja.

Župan dr. Tavčar odpravlja ob 6. zvečer javno sejo, konstatira sklepčnost in imenuje za overovatelja zapisnika obč. svetnika dr. Trillerja in Lillega. Župan naznanja, da je opravičil svojo odstopnost obč. svetnika Mally, ki je že dlje časa bolan. Ob priliki smrti najvojvode Rainerja je v imenu ljubljanskega mesta sporočil sožalje vdovi nadvojvodini Mariji. — Župan se spominja cesarskega svetnika Murnika, ki je bil dolgo vrsto let občinski svetnik in imel vedno odprte roke za mestne uboge. — Deželno predsedništvo je naznanilo mestni občini, da je minister za javna dela dovolil ustanovitev elektrotehnične delavnice na državnih obrtnih šolah v Ljubljani. — Dalje naznanja župan, da je interveniral podžupan dr. Triller v trgovskem ministrstvu na Dunaju glede telefonskega omrežja v Ljubljani. Tehnični referent Barth je pojasnil podžupanu, da je tržaško pošto ravnanstvo že jeseni predložilo projekt za izpolnitev telefonskega omrežja v Ljubljani. Ker pa ta projekt ni odgovarjal potrebam našega mesta, je bil zavrnjen. Trgovinsko ministrstvo pričakuje vsak dan, da vpošlje tržaško ravnanstvo nov načrt. Spomladi se bo prav gotovo pričelo z delom. Položila se bo dvojna podzemeljska napeljava in kapaciteta centrale se povzdigne na 600 naročnikov. Finančni referent Griesmayer je povedal podžupanu, da je bil že lansko leto dovoljen kredit 250.000 K za izpolnitev telefonskih naprav. Župan izreka dr. Trillerju za njegovo informacijo na Dunaju zahvalo obč. sveta. Župan odgovarja na interpelacijo obč. svetnika Marinka glede posipanja nekaterih cest in pojasnjuje zadevo g. I. Kavčičeve glede odstona sveta v Streliški ulici. Da se ni sklenila pogodba z g. Kavčičevo, ni krivda stavbinskega urada, kakor je očital obč. sv. Štefe, temveč je g. Kavčičeva spremenila svoje prvotne, za mesto zelo ugodne pogoje. — Proti zapisniku zadnje seje ni bilo nobenega ugovora, torej je odobren.

Personalnega in pravnega odseka poročila.

Poročevalec obč. svetnik Višnikar: Deželna vlada je pozvala občinski svet, da izvoli zastopnika občinskega sveta in njegovega namestnika v deželni šolski svet. Župan dr. Tavčar odreja takoj volitev in imenuje za skrutinotorja dr. Novaka in Rojino. Izvoljena sta profesor Reisner kot zastopnik, njegov namestnik pa je Engelbert Gangl. Dobila sta po 23 glasov. Po 14 glasov sta dobila dr. Zajec in Jeglič, po 6 glasov pa dr. Ambrositsch in Brandt.

Občinski svet je sklenil 17. oktobra 1912, da se podeli podpora po 2000 K iz vseučiliškega zaklada profesorjem Zarniku, Nachtigallu in Rostoharju. Po preteku dveh let se podpora ustavi za toliko časa, da se spet izpolni vseučiliški fond na prvotnih 50.000 K. Proti temu sklepu mestnega zastopa sta se pritožila občinska svetnika Štefe in Kregar na deželni odbor, ki je tudi ugodil njihovi pritožbi. Deželni odbor pravi, da je glavni 50.000 K osnovno premoženje občine, zato se po § 34 občinskega reda ne sme zmanjšati. Po § 80 in 81 občinskega reda pa niti ni treba odobrenja deželnega odbora, če votirani znesek ne presega 10.000 K. Deželni odbor bi torej lahko ugovarjal le znesku, ki presega 10.000 K, v tem slučaju je ta znesek 2000 K. Odsek torej predlaga: Proti odločitvi deželnega odbora naj se občinski zastop pritoži na upravno sodišče.

12. septembra 1912 je občinski svet sklenil, da naj prevzame mestna občina vadnico društva »Maldike« v lastno upravo. Proti temu sklenitvi se je pritožil obč. svetnik Štefe na deželni odbor, ki je pritožbi ugodil, češ da finančne razmere mestne občine ne dopuščajo tega. Odsek predlaga torej tudi v tem slučaju pritožbo na upravno sodišče.

3. decembra 1912 je občinski svet sklenil, da se vsavi v proračun za leto 1913 znesek 6000 K, ki naj ga magistrat razdeli po svoji previdnosti med ljubljansko učiteljstvo, ki je definitivno nastavljen. Tudi proti temu sklepu je bila vložena pritožba na deželni odbor in deželni odbor jej je ugodil. Odsek predlaga tudi v tem slučaju pritožbo na upravno sodišče.

K besedi se oglasi dr. Zajec: Stvil ne bom protipredloga glede pritožbe na upravno sodišče v slučaju podpor iz vseučiliškega fonda, ampak tudi glasovali ne bomo za predlog; o ostalih dveh pritožbah na upravno sodišče pa predlagam, da se opustita. Občina je avtonomna korporacija, ki ima pravico v svojem področju samostojno ukrepati; ampak nad njo stoji druga avtonomna oblast, deželni odbor, ki ima nad občinami nadzorstvo. Premoženjsko stanje ljubljanske občine pozna deželni odbor bolje nego upravno sodišče in vsled tega upravno sodišče, ki razmer ne pozna, ne more razsojati (!). Pritožbe bodo zavrnjene in bodo povzročile le stroške, ker bo morala občina imeti svojega advokata.

Župan dr. Tavčar: Meni gre za to, da pridemo do jasnosti, do kam pravzaprav sega kompetenca občinskega sveta. Dr. Zajčeva opazka glede stroškov je bila neumestna, ker

pritožbe bom zastopal sam. Glede podpor 6000 kron ljubljanskemu učiteljstvu naglašam, da bi jih ne razdeljeval jaz sam, temveč magistratni gremij.

Pri glasovanju so sprejeti odsekovi predlogi:

Finančnega odseka poročila.

Poročevalec občinski svetnik Milohnoja: Južna železnica je povabila mestno občino, da naj se udeleži razstave »Adria« na Dunaju. Ker južna železnica zahteva izdatne prispevke in izrecno pravi, da majhne zneske odklanja, zato predlaga odsek, da se vabijo južne železnice odkloni.

Občinski svetnik Pammer ponavlja svoj predlog, ki ga je stavil na prejšnji seji, da naj prispeva mestna občina 500 K ali pa naj stopi glede udeležbe pri razstavi v stik z deželnim odborom kranjskim. Dežela se bo udeležila razstave, zato bi bilo čudno, da bi se je glavno mesto ne udeležilo.

Pri glasovanju je bil odsekov predlog sprejet, Pammerjev pa odklonjen.

Finančni odsek je sprejel dopis županstva, da naj izposluje pri občinskem svetu dovoljenje za prošnjo na deželni odbor glede deželnega prispevka za c. kr. državno obrtno šolo. Finančni odsek torej predlaga, da se prosil deželni odbor, da izposluje od deželnega zbora podporo letnih 10.000 K za dobo deset let v svrhu amortizacije dolga. Svoj predlog utemeljuje finančni odsek s tem, da je obrtna šola namenjena vsej deželi, ne samo Ljubljani.

Obč. svetnik dr. Zajec: Priznavamo nujno potrebo obrtne šole, a občina si je z njo naprtila nepotrebne stroške, ker zgraditi bi jo morala država. (Dr. Triller: Nikjer je še ni!) To je vseeno, če bi bili složni nastopili, bi gotovo to dosegli. (Dr. Triller: Niti opeke ne!) Če je dala država že 900.000 K, bi dala še ostalih 200.000 kron. Zato priglašam izpreminjevalni predlog: Mestna občina naj prosil ministrstvo za javna dela, da prispeva k zgradbi obrtne šole še ostali del stroškov. (Dr. Triller: Ta predlog je »foparija«.)

Pri glasovanju je sprejet odsekov predlog, dr. Zajčev predloga župan ne dá na glasovanje.

Nadalje je sprejet tudi odsekov predlog, ki pooblašča občinski svet za prošnjo na deželni odbor glede deželnega prispevka za zgradbo kanalov-zbiralnikov in obrežnih zidov ob regulirani Ljubljanici. Dežela naj prispeva po 20.000 kron na leto za dobo 10 let.

Poveljstvo c. kr. pehotne vojašnice je moralo povečati pisarniške prostore c. kr. pešpolka št. 27 za dve sobi. Potrebne so bile nekatere prizidave in poprave. Finančni odsek predlaga, da se odobri adaptacije in stroški. Sprejeto.

Tretje korno poveljstvo je prosilo za zgradbo remiz za vozove na dvorišču topničarske vojašnice. Finančni odsek predlaga, da se zgrade remize. Sprejeto.

Predsedstvo prevzame podžupan dr. Triller.

Nato utemeljuje občinski svetnik Milohnoja sledeči nujni predlog v imenu finančnega odseka: 1. Izvoli naj se komisija petih članov, ki naj pregleda stanovanja v mestnih hišah, v poslopih meščanske imovine in ustanov; 2. najjemnine naj se revidirajo in zvišajo ter naj komisija o tem poroča do 5. februarja; 3. najjemnine se povišajo s 1. majem 1913; 4. mestnemu magistratu se naroča, da obvesti stranke pravočasno o povišanju najemnin. Ta predlog sprejme občinski svet. Pri volitvi v komisijo, ki se je izvršila ob koncu javne seje, so bili izvoljeni naslednji občinski svetniki: Višnikar, Pipenbacher, Belič, Staudacher, Bahovec.

Stavbnega odseka poročila.

Poročevalec občinski svetnik Štembov: Stavbni odsek predlaga, da se dovoli primanjkljaj pri mestni infanterijski vojašnici in izplača Scagnettiju in Eberlu polovico kavcije. Sprejeto.

Stavbni odsek predlaga glede prošnje Marije Klobčarjeve za razširjenje regulacijske načrta za stavbišča med Gradaščico in Cesto v mestni log, da se odkloni prošnja. Sprejeto.

Stavbni odsek predlaga glede samostalnega predloga občinskega svetnika Srebotu o ureditvi Holzapflove ulice: Da se odpelje voda in nasuje ulica in da se prepove vožnja. Sprejeto.

Policijskega odseka poročila.

Prva točka glede zgradbe mestne mrtvašnice odpade, ker ni še vse delo v odseku izgotovljeno.

Poročevalec občinski svetnik Franchetti: Okrajni načelnik na Barju, Franc Črnagoj, je prosil, da bi se oprostil Barjani od pasjega davka za pse čuva. Nasvet mestnega magistrata je, da se oproste vsi lastniki psov na barjanskem ozemlju od pasjega davka. Odsek predlaga, da se odkloni tako prošnja Barjanov, kakor tudi magistratov nasvet. Odsek predlaga namesto tega: Barjanom naj se zniža za pse čuva je pasji davek na 1 K. Odsekov predlog je sprejet.

Odsek predlaga, da se odobri poročilo gasilnega in reševalnega društva za 4. četrtletje 1912. Sprejeto.

Poročevalec obč. svetnik Pipenbacher: Občinski svetnik Marinko je vložil samostalen predlog, da bi se dovolilo okoliškim kmetom v decembru, januarju in februarju že od 9. zvečer dalje izpraznjevati greznice. Mestni magistrat nasvetuje, da iz prometnih in javnih ozirov ne gre izpreminjati za prevažanje fekalij doslej določene časa od 11. zvečer do 5. jutraj. Odsek predlaga, da se Marinkov predlog odkloni. Sprejeto.

Šolskega odseka poročila.

Poročevalec občinski svetnik Dimnik: Šolski odsek predlaga, da se odobri račun o porabi dotacije na mestnem dekliškem liceju za leto 1912. Skupna dotacija je znašala 3156 K, stroškov je pa bilo ravno toliko. Sprejeto.

Občinski svetnik Štefe je predlagal, da naj se uvede kuharski in gospodinjski poduk na mestnih ljudskih šolah. Mestni magistrat je naprosil nadzornika Maierja za strokovnjsko mnenje. Nadzornik Maier se je izrekel proti ustanovitvi teh tečajev na ljudskih šolah, pač pa nasvetuje, da se ustanove samostojni tečaji za šoli odraslo žensko mladino. Temu mnenju se pridružuje tudi mestni magistrat. Odsek predlaga: 1. Predlog občinskega svetnika Štefeta naj se odkloni, 2. magistratu se naroča, naj proučuje vprašanje o ustanovitvi samostojnih tečajev za kuharski in gospodinjski pouk za šoli odrasla dekleta. Sprejeto.

Občinski svetnik Štefe predlaga naslednjo resolucijo: Skliče naj se anketa strokovnjakov, v katero pošlje zastopnike občina, deželni odbor in deželni šolski svet, ki naj proučuje ustanovitve kuharskih in gospodinjških tečajev za delavske in obrtniške hčere. Sprejeto.

Poročila direktorija mestnega vodovoda in elektrarne.

Poročevalec občinski svetnik Reisner: V gluhonemici so v drugem četrtletju porabili veliko množino vode čez navadno mero. Ker se je direktorij prepričal, da ne zadene krivda vodstva gluhonemice, zato predlaga, da se odpise polovica zaračunjenega zneska. Sprejeto.

Vodstvo azila za neozdravljive bolnike je prosilo za znižanje cen pri porabi vode in električnega toka. Direktorij predlaga, da se zniža cena za kubični meter vode od 24 na 20 vinarjev in za kilovatsko uro električnega toka od 70 na 60 vinarjev, počenši s 1. januarjem 1913. Sprejeto.

Ob tričetrt na osem zaključuje podžupan dr. Triller javno sejo.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Uprava mestnih hiš.** Na ponovno naše drezanje se je liberalna večina v občinskem svetu končno le odločila za revizijo stanarin v mestnih hišah in v lišah mestnih ustanov. Na snočni seji je bila izvoljena komisija, ki ima nalogo, pregledati sedanje stanarine in jih spraviti v sklad z običajnimi ljubljanskimi najemninami. V času neznošne stanovanjske draginje je ljubljanska občina — v družbi države in dežele — jemala siromakom iz žepa trd in težak stanovanjski davek, na drugi strani pa je dajala bogatim ali vsaj dobro situiranim ljudem s splendidno radodarnostjo najlepša stanovanja napol zastoj. Prav nič ne bi ugovarjali nizkim stanarinam v mestnih hišah, ako bi bili te radodarnosti deležni ljudje brez imetja; ljudje pičlih dohodkov, ako bi veljale te stanarine za manjša stanovanja in ne za razkošne apartmane, ako bi imela občina v svoji posesti mnogo hiš, da bi s svojimi stanarinami lahko obvladovala ali vsaj regulirala ljubljanski stanovanjski trg in ljubljanske stanarine. V sedanjih razmerah pa se je v mestnih hišah dedno vgnezdil rod srečnih penzionarjev, ki je čisto po nedolžnem dobival od občine, na račun davkoplačevalcev, bogato, mnogo tisočakov vredno rento. Skrajni čas je, da občina brzda to svojo radodarnost na nepravem mestu in se veselimo, da je liberalna večina ubogala naš nasvet. Radovedni smo le, kako bo »Slov. Narod« sprejel snočni sklep, ko nas je pred nekaj meseci vsled te zahteve prav surovo napadel in celo tajil grajane napake!

— **Ljubljanska podružnica planinskega društva »Die Naturfreunde«.** Opozarjamo vse člane in prijatelje delavske turističke, da se polnčestevilno udeležijo občnega zbora, ki bo danes v četrtek dne 30. januarja, ob pol 9. zvečer v društvenem prostoru (restavracija »International« na Resljevi cesti). Dnevni red je razviden iz vabil.

— **Kam pa pojdemo v nedeljo?** Na veselico kranjske in škofjeloške podružnice »Vzajemnosti«, ki bo pri Jošku na Trati z zelo bogatim sporedom. Med drugim bo tudi koncert svetovnoznanih muzikantov (ki so igrali tudi na Silvestrovi veselici) na godala, ropotala, drgala in pihala, ki se na svojem umetniškem potovanju po Evropi ustavijo zopet na Trati in edino na naši veselici. Da pa je ta svetovna godba tudi slavna, je dokaz to, da je bila pozvana od Silvestrove veselice naravnost na dvor samega turškega sultana, da je razveseljevala od Bolgarov prestrašene žene. Iz Carigrada prihaja zopet k nam, kar smo izvedeli po brezžičnem brzojavu. Ako Vam povemo, da znajo igrati najkrasnejše, srce pretresujoče komade in zraven uganjati take »hece«, da boste od smeha popokali, potem upamo, da pridete vsi v nedeljo k Jošku na Trato.

— **Predpusno veselico** priredi kranjska in škofjeloška podružnica »Vzajemnosti« v nedeljo, dne 2. februarja 1913, v gostilniških prostorih g. Josipa Hafnerja (pri Jošku) na Trati (nasproti škofjeloškega kolodvora). Spored: Godba, srečolov, šaljiva pošta, ples, korijandoli korzo, maškarada, kotiljonski ples, šaljivi govori in prosta zabava. Začetek ob 2. popoldne. Vstopnina 30 vin. za osebo. Otroci prosti. Ker je čisti dobiček namenjen podružnični knjižnici, se preplačila hvaležno sprejemajo. Na obilen obisk najljubneje vabi odbor.

— **Odškodnina za tranzenalno hrano v letu 1913.** Domobransko ministrstvo je sporazumno z vojnimi ministrstvom določilo odškodnino, ki jo je plačevati v letu 1913 za tranzenalno hrano vojaškim ošbam do praporščaka za Kranjsko: izven Ljubljane po 71 vinarjev (doslej 69 vinarjev); za Ljubljano po 76 vinarjev (doslej 73 vinarjev); za Štajersko: izven Gradca po 77 vinarjev (doslej 76 vinarjev); za Gradec po 80 vinarjev (doslej 77 vinarjev); za Primorsko: izven Trsta po 80 vinarjev (doslej 76 vinarjev), za Trst 89 vinarjev (doslej 84 vinarjev). — Povprečna odškodnina za tranzenalno hrano v državi, ki jo omenja zakon o prispevkih rodbinam mobiliziranih oseb, znaša 78 vinarjev.

— **Iz gledališke pisarne.** Danes, v četrtek, prvič za par burleskno-vesela opereta »Orfej v podzemlju«, ki je doslej obakrat napolnila hišo. V soboto francoska veseloigra Gavaultova

»Mala čokoladaria« v režiji gospoda Fiserja. V nedeljo popoldne »Naskok na mlin«, zvečer »Mala čokoladaria« ob 7.

— **Vabila na veliki pustni korzo** so razposlana, ako bi ga kdo po neljubi pomoči ne dobil, blagovolji naj ga pri odboru »Slavca« ali pri predprodajah vstopnic zahtevati. Sicer pa je vsakdo dobrodošel, le maske morajo se pri nakupu vstopnic izkazati z vabilom, na katerega dobe vstopnice. Za nemaskirane bode promena obleka ali narodna noša.

— **Veliki pustni korzo** ali Slavčeva maškarada, ki se vrši v nedeljo 2. februarja, ima naslednji spored: Od pol 8. do 9. zvečer zbirališče skupin, mask in narodnih noš, nato velika maškarada in ples na korzernem trgu s sodelovanjem popolne Slovenske filharmonije in raznih drugih godb. Pri plesu je vpeljana najnovjša ameriška volilna pravica, to je pri vsakem plesu volijo dame in gospodje. Med plesom se vrše vsakovrstni nastopi in prizori s pustnega korza. Ob 11. sprevod mask. Vstopnice se dobivajo v trafiki ge. Češarkove, pri zlatarju g. L. Cernetu v Wolfovi ulici ter na dan maškarade v hotelu »Union«. Maske dobe vstopnice le proti izkazu vabila na dotično ime.

— **Olepševalno društvo v Rožni dolini** vabi na plesni venček, ki bo v nedeljo 2. februarja v gostilni g. Končana v Rožni dolini. Začetek točno ob štirih popoldne. Vstopnina 30 vinarjev za osebo. Maske dobro došle. Na veselico bo prišel tudi jud iz Zagreba in njegova soproga. Vse Rožnodolce in prijatelje Rožne doline vabimo na veselico. Odbor.

— **Umrli so v Ljubljani:** Frančiška Levinger, blagajničarka, 19 let. — Marija Urbas, občinska uboga, 76 let. — Ivan Pavšner, rejencec, 6 tednov. — Josip Tribuč, zasebni uradnik, 70 let. — Josip Rainer, narednikov sin, 7 mesecev. — Ivan Schatzer, skladiščnega paznika sin, 4 leta. Alojzija Zajec, žena prekaževalca, 49 let.

— **S trebuhom za kruhom.** V torek se je pripeljalo na južni kolodvor iz Amerike 25 Bolgarov. V Ameriko se je pa peljalo 43 Slovencev in 12 Hrvatov.

— **Samomor vojaka.** V torek se je v domobranski vojašnici s službeno puško ustrelil prostak Tau in bil takoj mrtev. Nesrečnej se je v sobo zaklenil in vrata zabarikadiral s sobno opravo, potem pa izvršil samomor. Prepeljali so ga v garnizijsko mrtvašnico. Vzrok samomora je neznan.

— **Znova tatvina v izloženem oknu.** V torek je trgovec gospod Jožef Petkoski na Starem trgu št. 4 opazil, da v veži iz nahajajočega zaklenjenega izloženega okna manjka 6 parov volnenih moških nogavic, vrednih 15 K. Tat je spodaj vpognil pri izložbi okvir in nogavice z neko rečjo skozi odprtino izvelkel.

— **Izgubila je delavka** v tobačni tovarni Pavlina Štirnova rjavo, usnjato ročno torbico, v kateri je imela čez 6 K denarja in dva ključa. — Nek gospod je izgubil dolgo, zlato verižico, ki je imela za obesek angelsko glavo z napisom: »Gott schütze Dich«. — Kuharica Marija Pišlan je našla denarnico z malo vsoto denarja.

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes zadnji dan sijajne veseloirge »Mladost in norost« z Asto Nielsen. V tem filmu se predstavlja Asta Nielsen kot moški in zbujajo nepopisno veselost. Jutri »Kralj rudnikov«. V soboto »Tujska legija«.

Staiersko.

— **Hrastnik.** Na pustno nedeljo priredi »Rudarski pevski zbor Hrastnik« veliko ljudsko maškarado v dvorani konsumnega društva. Spored: 1. Nastop mask: Nastopijo udeleženci iz vseh delov sveta, med njimi: Kitajci, Kitajke, Japonci, Turki in Turkinje, Španci in Španjolke, klovni in harlekinji in še več drugih zanimivih prijateljev princa Karnevala. Maske bo vodil svetovnoznani klovn »Klemše«. II. Šaljiva pošta. III. Ples. Pri plesu igra godba na lok. Začetek ob 7. zvečer. Vstopnina 40 vinarjev za osebo. Čisti dohodek je namenjen pevskemu zboru. Ker je to prva ljudska maškarada, pričakujemo, da bodo vsi sodruzi kakor tudi prijatelji pevskega zbora posestili prireditev v največjem številu.

Koroško.

— **Nemško-nacionalno pobalinstvo v Celovcu.** Graški »Arbeiterwille«, glasilo naših nemških sodrugov, piše: »Avstrija je zopet enkrat rešena jugoslovanske nevarnosti. Dobernikovski so jo v Celovcu ukričali in upljujevali. V nedeljo med 8. in 9. zvečer se je zgodilo to narodno dejanje, o katerem bo meščansko časopisje te dni pisalo in na katero so Germani lahko ponosni. Stvar je bila nedvomno že dolgo pripravljena, zakaj na bojišču so se zbrali vsi nacionalni kričarji. Nedolžna zabava Slovencev, ki so jo priredili v svojem domu, je bila Germanom povod, da demonstrirajo proti slovenskim narodnjaškim društvom in proti novemu deželnemu predsedniku. Proti temu zato, ker je baje sprejel povabilo na veselico; ampak v nedeljo je bil na Dunaju. Srd nacionalcev se obrača proti njemu zato, ker ni petoliznik nemških nacionalcev, temveč objektivni mož. Vsa demenstracija je bila od kričavev dobro pripravljena, celo policija je nedvomno dobila posebno naročilo, da je pustila demonstrante na miru. To je lahko umljivo, ko je od podžupana in občinskih svetovalcev do časnikiških hlapcev od »Freie Stimmen« poleg mladicev prisostvovalo demonstraciji prav vse. Iz oštarij so zbornali junake in v oštarijah okolo bojišča so jih združili za narodno delo. Tam je najljubše podkurti narodno junaštvo in tudi časnikiški poročevalci so se tam nalezli narodnega navdušenja. Ko se je vodja klerikalnih Slovencev, dr. Brejc, v odprtem vozu pripeljal po Velikovski cesti, je množica ustavila voz in s »Fej-klici opljuvala dr. Brejca. Na Slovenskem domu je bilo pobitih nekaj šip. Tu je bila policija takoj na mestu. Mi, ki nam je daleč vsak nacionalizem in ki vidimo v njem le kos kapitalizma in meščanskega nazadnjaštva, pa naj se izrab-

fja kot orožje na tej ali na oni strani, nedeljsko nemško-nacionalno pobalinstvo kar najodločnejše obsojamo. V tem dejanju vidimo le maneuver, da pokrijejo podlosti »Nationalverbanda«, ljudsko izdajstvo in ogromno obremenitev z novimi davki. To pobalinstvo ni dejanje moč, ki se štejejo za potomce nemških kulturnih pionirjev, ki imajo dovolj vzroka, da skrivajo svoj zločin. V tem tiči deloma tudi vzrok, da ni narodnega miru pri nas. Ampak tudi nemško-

narodnim manjšinam v Ljubljani in po drugih mestih ta hujškarija ni na korist, ker njih za: dene maščevanje za ta pobalinstva. Kaj bi nemški nacionalci dejali, ako dobe povračilo na balu nemškega »Schulvereina«, katerega načelnik je demenstriral zoper brezpomembno veselje? Upati je, da Slovenci ne zabreduje v enako napako, da ne povrnejo pobalinstvo s pobalinstvom. Želeti je, da so slovenske narodnjake izmodrili septemberski dogodki.

Balkanska vprašanja.

IZZA PREVRATA.

Protirevolucija se pripravlja?

Pariz, 29. januarja. Tukaj se mudi vojda turške vojaške lige, ki je že lani strmoglavila mladoturški režim. Šerif paša. Dopisniku nekoga dunajskega lista, kateremu je dal intervju, je Šerif paša dejal: »Strahopetno umorstvo mojega prijatelja Nazim paše prinese deželi dobre posledice. Kajti za obsovanje gospodovladnosti mladoturkov ni najti močnejšega primera od tega. Mladoturki more svoje nasprotnike in na njih truplih grade svojo strahovladno. Takih zločinov ni izvajal niti Abdul Hamid, katerega je Mahmud Ševket paša pahnil s prestola, da je vpeljal takozvano konstitucijo. Komite »Edinost in napredek« je spravilo našo deželo na rob propada. Nadaljeval je dobo podkupljivosti in političnega hujškanja, potegnil je armado v prepire in napravil je iz nje notranje politično orodje za potlačanje vsakega nasprotniškega gibanja. Temu pretorian-skemu gospodstvu se je uprla vojaška liga, ki je dobila ogromno število pristašev. V Carigradu vedo prav dobro, da so mladoturki, ki so prodali Tripolitanijo in razmajali naše finance, le zato uprizorili svoj puč, da bi rešili sebe maščevanja svojih neprizanesljivih nasprotnikov iz vojaške lige. Storili so to dejanje obupa v hipu, ko se jim je zdelo, da imajo del armade za seboj. Iz patriotizma pa niso storili tega, ker jim popolnoma manjka prava ljubezen do domovine, sicer bi bili vsaj ob začetku vojne prišli za orožje, namesto da so strahopetno odnesli pete. Mladoturki poznajo moč vojaške lige; boje se nas, pa bodo zaradi tega hitro iskali pri kakšni veseli, najbrže pri Nemčiji, zaslonbe, ki naj bi povečala njih avtoriteto v deželi. Ne verjamem, da se skrhla težko doseženi evropski sporazum zaradi teh pustolovcev. Vojaška liga je že storila priprave, da strmoglavijo uzurpatorje. V Carigradu so mnogobrojni tajni komiteji, ki pripravljajo protirevolucijo. Brez prelivanja krvi pač ne pojde. Več voditeljev vojaške lige pride te dni v Pariz na posvetovanje. Dolgo življenje se mladoturkom ne more obetati. Če jih zdaj strmoglavimo, ne vstanjejo pač nikoli več. Potem bi se mir kmalu sklenil, in naposled bi se mogla naša težko izkušena domovina, ki nima niti materialnih sredstev niti moralne odporne sile za nadaljevanje vojne, po hudih notranjih in zunanjih bojih pripraviti za nov razvoj.«

Turški odgovor.

Carigrad, 29. januarja. Odgovor Visoke Porte na noto vesil pravi, da vzdržuje Turčija »vse« koncesije, ki so jih že naznanili njeni pooblaščenici v Londonu, da pa ne more storiti nobenih novih koncesij.

Parlament.

Carigrad, 30. januarja. Sklicanje parlamenta je sedaj dvomljivo. Mladoturki pravijo, da je vlada preobložena z drugimi nujnimi posli.

Mahmud Ševket želi časten mir.

London, 30. januarja. »Daily Telegraph« javlja iz Carigrada: V nekem razgovoru je veliki vezir Mahmud Ševket paša izjavil, da nova turška vlada ne gre za obnovitvijo vojne. Dejal je: »Mi želimo in iščemo mir, kolikor ga ne onemogočuje Evropa. Hočemo pa časten mir. Če pa imamo voliti med sramotnim mirom in vojno do skrajnosti, se ne bomo niti hip premišljali, da umremo, če je treba, do zadnjega moža.«

Komite za deželno brambo.

Carigrad, 29. januarja. Mladoturki hočejo ustanoviti poseben odbor za deželno brambo, ki naj ima nalogo braniti turško suvereniteto nad Odrinom in otoki.

Odbor za narodni sporazum.

Frankobrod, 30. januarja. »Frankf. Ztg.« javlja iz Carigrada: Mladoturki so organizirali odbor za narodni sporazum. Pripadajo mu vsi ministri in drugi odlični možje.

Čatalška armada — lojalna.

Pariz, 30. januarja. »Journal« javlja, da je neki general, ki se je vrnil od armade pri Čataldži v Carigrad, ovrgel vse govorice o neredih v taboru zaradi Nazimove smrti. Morala vojaštva je temeljito zboljšana, stare čete so spočile in imajo z novimi vred gorečo željo, da bi se merile s sovražnikom ter rešile Odrin in čast turške države.

Čatalška armada — ligaška.

Carigrad, 30. januarja. V neki vili blizu azijskega Skadra je imelo 24 voditeljev vojaške lige sestanek, ki je trajal pet ur. Sklenili so izdati proglas na vojsko in z manifestacijo, ki bi se izvršila v zvezi z vojaštvom, če mogoče brez prelivanja krvi, strmoglaviti mladoturško vlado, obenem pa zahtevati, da odstopi sultan. Ker je vojaška liga prepričana, da soglašajo vojska pri Čataldži z njo, so bili odposlani agitatorji samo v anatolske garnizije.

Izpremembra vlade?

Berlin, 30. januarja. »Lokalanzeiger« javlja iz Pariza: »V Carigradu se pripravlja sestava kabineta koncentracije, da se poglubi zaupanje pri vojski in pri vesilih. Od diplomatske strani je Mahmud paša zadnje dni večkrat

slušal, da bi bilo velesilam težko dovoliti revolucionarni stranki koncesije, ki se niso dovolile Kamil paši. Pogajanje bi bilo lažje z mešanim kabinetom, zlasti zaradi Odrina in otokov. (?)

Mladoturška reforma.

London, 30. januarja. »Daily Telegraph« javlja, da je Mahmud Ševket v nekem razgovoru razvil obširen program reform. Pravi, da dobe vsa ministristva evropske svetovalce. Vsa država se razdeli v okrožja, in vsako dobi evropskega nadzornika. Vlada študira, kaj je ukreniti, da se okrepi državni kredit. O vprašanju »vojna ali mir«, je veliki vezir odgovoril: »Do mira pride, če nam Evropa omogoči mir. Na vlado nismo prišli, da bi izzivali Evropo.«

Turske finance.

Carigrad, 30. januarja. Neka finančna skupina ponudila Porti, da prevzame za milijon turških funtov bone turškega državnega zaklada. Finančno ministristvo je o tem obvestilo Otomansko banko, ki ima ob enakih pogojih po pravih prvenstvo.

ODPOVED POGAJANJ.

Nota izročena.

London, 30. jan. Srbski poslanik Grujić je ob 3. popoldne prišel v Carlton hotel. Tam ga je sprejel tajnik turške misije in ga odvedel do Rešid paše, kateremu je Grujić formalno izročil noto balkanskih pooblaščenec. Potem se je Grujić odpeljal v zunanji urad in tam oddal državnemu tajniku Greyu prepis note.

Besedilo note.

London, 30. januarja. Nota balkanskih zavetnikov, ki jo je Grujić izročil Rešid paši, se glasi: »Ker se pooblaščenici zveznih držav odkar je delo mirovne konference prekinjeno tri tedne znanam pričakovali odgovor otomanskih pooblaščenec na svoje zadnje vprašanje in ker se zdi po zadnjih dogodkih v Carigradu, da je izključeno upanje na sklep miru, so balkanski pooblaščenici na svoje obžalovanje prisiljeni izjaviti, da je dne 16. decembra 1912 v Londonu pričeto razpravljanje dne 28. januarja 1913 v Londonu prekinjeno. — Noto so podpisali vsi pooblaščenici balkanskih držav.

Razpotoženje v Srbiji.

Belgrad, 30. januarja. V zunanjem časopisu krožijo vsakovrstne vesti o veliki razburjenosti, ki baje vlada v Srbiji. V merodajnih političnih krogih pa presoja položaj zelo mirno. Mladoturškemu prevratu v Carigradu ne pripisujejo posebne važnosti. Mladoturki so smatrali zadrego turške vlade za svojo korist, pa so izbrabili situacijo, da so se pelastili državnega krmla. Da opravičijo svojo revolto, se bodo nekaj časa upirali, naposled pa bodo vendar sklenili mir, kakor ga bodo morali, to se pravi s predajo Odrina. Mogoče je, da računajo mladoturki na kako tajno nemško ali avstrijsko podporo, toda tukajšnji mednarodni političarji so prepričani, da so taki upi jalovi.

VELESILE SO SLOŽNE?

Dunaj, 29. januarja. »Fremdenblatt«, ki služi zunanjemu ministristvu, pravi: »Kolikor se morejo razhajati kombinacije in mnenja evropskega časopisja glede na predstoječe sklepe turškega ministristkega sveta, toliko sta trojna zveza in vzajemna trojica, popolnoma složni v tem pogledu, da ne sme Turčija računati na nikakršno pomoč od njih strani, če se novi turški kabinet ne bo znal prilagoditi željam, izraženim v skupni noti vesil. V tem zmislu je sporazum med trojno zvezo in vzajemno trojico popoln, in to se mora tem bolj naglašati, ker se je ob priliki revolte v Carigradu zopet storil poizkus, da bi se evropskemu javnemu mnenju ponovila smešna bajka, češ da je Avstro-Ogrska skrivaj podpirala zadnji puč in krepčala turški odpor proti sprejemu mirovnih pogojev. Sloga je popolna tudi v tem, da se opusti vsaka separatna akcija te ali one velesile, če bi Turčija v nasprotju s pričakovanjem (?) odgovorila negativno na skupno noto.

Vzajemna trojica svetuje Turkom.

Pariz, 30. januarja. »Temps« javlja iz Peterburga: Ruski poslanik v Carigradu Giers je v prijateljski obliki svetoval velikemu vezirju Mahmud Ševketu, naj likvidira vojno in sklene mir. Enak svet sta podali Turčiji tudi Francija in Anglija.

Z BOJŠČA.

Sv. Ivan Medua v turških rokah?

London, 29. januarja. »Times« beleži glas, da je skadska posadka (?) zopet okupirala Sv. Ivan Medua, ko so Črnogorci praznovali novo leto. Nad Skadrom vihra samo albanska zastava. (Pravoslavno novo leto je bilo že pred dobrimi štirinajstimi dnevi. Da bi ostal tak dogodek, kakor zavzetje mesta, pol meseca neznan?)

Arnavti zoper Srbe.

Belgrad, 30. januarja. Vojno ministristvo dobiva poročila, po katerih se množe znamenja, da nameravajo Arnavti vstajo proti Srbom. Na doslej nepojasnjen način so dobili orožja in streliva ter ogrožujejo mesta, zlasti Prizren, Djakovo in Peč.

BOLGARSKA IN RUMUNIJA.

Rumunska zbornica.

Bukarešt, 30. januarja. Včerajšnja seja rumunske zbornice se je bavila z bolgarsko-rumunskim konfliktom. Gradisteav je govoril o zakotnih potezah Bolgarske in vprašal ministrskega predsednika, če noče z energičnim dejanjem potolažiti javnega mnenja. Majoreseu je dejal, da je Gradisteanu slabo poučen. Ni res, da bolgarski predlogi niso resni. Rumunski glas se bo resnično slišal. Bolgarska je želela, da se najprej konča vojna in da bi se potem pogajala, Rumunija je želela takojšnje pogajanje. Bolgarska je pristala na to, in pogajanje se vrši prijateljsko. Več ne more ministriški predsednik za sedaj povedati. Zbornica je izrekla vladi zaupanje.

Bolgarski odgovor.

Bukarešt, 30. januarja. Rumunski poslanik Mišu v Londonu je Danevu izročil rumunske zahteve. Danev je naznanil, da odgovori danes.

SLEPARSTVA V PULJSKI MESTNI OBČINI.

Rovinj, 29. januarja. Sodnemu dvoru predseduje deželni sodni svetnik Signori, državni pravdnik je Sdeffé, na zagovorniški tribuni je šest advokatov. Razprava se pričinja ob tri četrt na deset s čitanjem obtožnice, ki je tako dolga, da je bila prečitana šele ob štirih dvajset minut popoldne. Nato je predsednik pričel zasliševanje. Najprej je bil zaslišan obtoženec Galante. Galante priznava, da je kriv, a pripoveduje, da je postal žrtev korupcije, ki vlada v Pulju. Ko je vstopil v računski oddelek, se je tamkaj seznanil s Horrakom, ki je bil prej stražniški poveljnik, pozneje pa avanziral do kanclista. Galante je opazil kmalu, da predlaga Horrak pretirano visoke račune. Pozval ga je na odgovor, a Horrak mu je zatrejal, da delajo povsod tako in ga je pregovoril, da je še on tako delal. Horrak je za občino izdajal manjše svote, prenapredil račune in Galante jih je likvidiral. Polagoma so se jima pridružili še obtoženci Privilegio, Bigatto, Negri in Quarantotto. Plen so si razdeljevali. Galante zanikuje, da bi bil od odgovoren za ves znesek 46.813 K, za katerega je po mnenju izvedencev osleparil puljsko mestno občino do leta 1908. Izjavlja, da je od leta 1899. do 1908. prispeval le po 1000 K na leto. Pripoveduje, da je denar porabljal za ljubico, s katero je imel dva otroka. Svoji družini, da je malo dajal od tega denarja. Igral ni nikdar, pa je vendar na mesec porabil 600–700 K. Pozneje bo povedal, kako si je prillašal še drug genar. Priznava, da je jemal denar tudi iz bivše benečanske bratovske skladišne in da je ponarejal knjige. Pripoveduje, kako da so potvarjali računski zaključek za leto 1908. V občino, kjer je vladal največji nered, ni prihajal nikdar kak uradni deželnega odbora v svrhu kontrole. Priznava, da je vedno naprej izvedel, kdaj da bo revizija blagajne. To se je zgodilo tudi 20. septembra. Takrat mu je naznanil občinski svetnik Frank revizijo blagajne. Galante in tovariši so konstatirali takrat, da znaša blagajniški primanjkljaj 48.000 K. Zato so spremenili postavko občine puljske od 10.000 K na 50.000 K in zmanjšali postavko o računih za vojaško nastanjenje v Pulju za 13.000 K. Revizorji niso ničesar opazili. — Nato je bila preložena razprava na jutri.

BEG DUNAJSKEGA EKSZUPANA DR. NEUMAYERA PRED SCHUHMEIERJEM.

Dunaj, 30. januarja. Dr. Neumayer je brez-pogojno umaknil tožbo zoper sodruga Schuhmeierja.

SOCIALNO DEMOKRATIČNA ZMAGA V DUNAJSKEM NOVM MESTU.

V tretjem razredu je izvoljenih pet socialnih demokratov.

Dunajsko Novo mesto, 30. januarja. Včeraj je volil tretji volilni razred v občinski odbor. Oddanih je bilo vsega vkup 1160 glasov: za socialne demokrate 439, za nemške nacionalce 360, za krščanske socialce 250, Socialni demokrate dobe pet mandatov, nemški nacionalci 3 in krščanski socialci 2. 58 glasov je bilo zopet neveljavnih.

UPRAVNO SODIŠČE IN EVHARISTIČNI KONGRES.

Dunaj, 30. januarja. Upravno sodišče je zavrnilo pritožbo sodruga Schuhmeierja zoper subvencijo, ki jo je naklonil dunajski občinski svet evharističnemu kongresu.

KARDINAL NAGL.

Dunaj, 30. januarja. Stanje kardinala nadškofa Nagla se je poslabšalo. Snoči je bil zelo slab in je moral bljuvati.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Nezaupnica kancelarju.

Berlin, 30. januarja. Pri debati o interpelaciji zaradi ekspropriacij poljskih posestev so Poljaki predlagali nezaupnico kancelarju, o kateri se danes glasuje. Razum Poljakov glasujejo zanj tudi socialisti. Če se pridruži centrum ki se postavlja na opozicionalno stališče, se lahko zgodi, da bo nezaupnica sprejeta.

Poslanska zbornica.

Dunaj, 29. januarja.

Poslanska zbornica je danes dovršila podrobno razpravo o prvi polovici zakona o kužnih boleznih in tudi debata o drugi polovici je despela do izvolitve generalnih govornikov. Poljsko kolo hoče topot zopet zavleči prepotrebni zakon in namerava na jutrišnji seji predlagati, da se zakon vrne zdravstvenemu odseku. Ampak upati je, da se poljske intrige izjalove, ker razen krščanskih socialcev ne bo nobena stranka glasovala za zavlačevalni predlog Poljakov.

V naslednjem podajamo poročilo o seji:

Zakon o kužnih boleznih.

Mladoček dr. Šubrt se zavzema za zakon in se v svojem govoru obširno bavi z zdravniškim vprašanjem.

Minister notranjih zadev baron Heindol zavira pomisleke in ugovore zoper zakon in priporoča zbornici, da ga v interesu prebivalstva odobri.

Tudi nemški nacionalcec Hummer soglašajo s splošno tendenco zakona, toda predlaga celo vrsto izprememb, ki so deloma nemogoče, deloma pa obsejajo le drugačno stilizacijo.

Slovenski klerikalec dr. Jankovič se izreka za zakon in le želi, da se zmanjšajo kazni na prestopke.

Kot generalni govornik pro je sođr. Schacherl

v temeljitem govoru razcefral vse ugovore poljskih in krščansko socialnih sovražnikov ljudskega zdravja. Z ozirom na kolero na Balkanu in na črne koze na Lloydovih parnikih in na Moravskem je dober zakon o nalezljivih boleznih tembolj potreben in je žalostno, da je proti zakonu tako močna opozicija. Ugovori, ki jih ta opozicija predlaga, so jalovi: Kazenske določbe inozemske zakonodaje so mnogo strožje, vlada ima v drugih državah pravico, da kar nareddbenim potom raztegne zglasevalno določbo tudi na nalezljive bolezni, ki v zakonih niso vedene.

Velik nedeljak zakona je, da se ne razteza na jetike, ak to je toliko časa nemogoče, dokler nimamo dovolj zdravilišč za bolne na pljučih. Prav tako je za sifilido potreben poseben zakon.

V besedah se obrača sođr. dr. Schacherl zoper zavlačevalno nakano poljskega kola. »Ako hoče poljsko kolo pred tujno vzeči na svoje rame sramoto, da skuša preprečiti zakon o kužnih boleznih, naj zakon naravnost odkloni in reče, da hoče pač živino ščititi pred kugami, ne pa ljudi. Socialni demokratje priporočamo v posebni resoluciji vladi snovanje tuberkuloznih zdravilišč in ustanovitev posebnega asanacijskega fonda. Zakaj v boju proti kužnim boleznim ni nič manj potrebna kot epidemijski zakon splošna asanacija z zgradbo dobrih vodovodov, kopališč, kanalizacije itd.

Generalni kontra-govornik Poljak doktor Wrobel predlaga, da se zakon vrne odseku.

Poročevalec manjšine grof Lasocki podpira Wrobelov predlog.

V razpravi o drugem delu zakona predlaga krščanski socialcec dr. Potzinger, da se znižajo globe na tretjino, zaporne kazni na četrtino.

Italijanski liberalcec dr. Pitacco omenja, da je tržaško mesto, ki je kugam posebno izpostavljeno, v praksi izvršilo že vse odredbe, ki jih predlagani zakon obsega in da so se prav dobro obnesle.

Nato je bila razprava o drugem delu zaključena in za generalna govornika izvoljena: pro dr. Adler, contra Habermann.

Prazna slama.

Zbornica je nato razpravljala o »nujnem« predlogu dr. Tobolka glede na stanovanjščino uradnikov (predlog je bil vložen 6. oktobra leta 1911); govoril je o predlogu predlagatelj sam.

Poslanec dr. Vrstvšek je interpeliral o postopanju štajerskega deželnega šolskega sveta, Mandić o razmerah pri tržaškem Lloyd.

Ukrajinski protest.

Ukrajinec Okunievsij je protestiral proti nameravam ustanoviti poljske rudarske akademije v Krakovu. Z ustanovitvijo krši vlada načelo, da se imajo narodne zahteve v Galiciji rešiti le v sporazumu obeh narodnosti: poljske in ukrajinske.

Zoper predrzno gospodarstvo zbornice.

Poslanec dr. Heilinger omenja, da je komisija gospodarstva zbornice ignorirala od poslanske zbornice soglasno sklenjen zakon o oficijantih. Član gospodarstva zbornice se je celo predrznil in označil sklep poslanske zbornice za volilno vabo. Govornik vpraša predsednika, ako bo zastavil svoj vpliv v varstvo dostojanstva poslanske zbornice.

Konec seje ob 5. popoldne.

Prihodnja seja jutri ob 11. dopoldne.

IZ SOCIALNO-POLITIČNEGA ODSEKA.

Odprava delavske knjižice.

Socialno-politični odsek je danes razpravljal o predlogu sodruga Smitke glede na odpravo delavske knjižice. Vladni zastopnik dr. Mataja je izjavil, da vlada načelno ni nasprotna odpravi delavske knjižice pod pogojem, da ostane delavska knjižica v področju pomorske uprave in za mladostne delavce do 24. leta. Prihodnja seja bo jutri.

ODVETNIŠKI RED V JUSTIČNEM ODSEKU.

Justični odsek se je v razpravi o novem odvetniškem redu izrekel na današnji seji za znižanje pripravljane dobe odvetniških kandidatov od 7 na 6 let. Dolga debata se je razvila o § 39, ki daje vladi pravico, da razpusti odvetniško zbornico, ako le-ta neopravičeno odkloni vpis v seznamek advokatov; debata je bil. prikinjena.

Novice.

* Grozno dejanje blaznika. Iz Mlade Bole-slave na Češkem poročajo: Hlapec Franc Havlas je napadel v nedeljo svojo ženo in svojega poldrugoletnega otroka in ju mučil na strašen način. Havlasova žena se je postavila tako po robu in klicala na pomoč, a to ga je tako razkačilo, da je tolkel toliko časa po ženi in otroku, da sta se vsa okrvavljena zgrudila na tla. Nato je zblazneli mož vrgel ženo in otroka v veliko peč, čeprav se nista bila mrtva, in zarevil močan ogenj. Mati in otrok sta zgozela. Havlas je nato razbil vso hišno opravo, potem pa zajezdil konja in odjahal na pod svojega gospodarja, kjer se je zabarikadiral. Na podu je ostal

Havlas ves dan. Med tem so izsledili grozno dejanje in kmetje so se odpravili, da poiščejo zblaznega zločinca. Ko so ga dobili na podu, je pričel Havlas streljati na svoje zasledovalce. Potem je pa užgal pod in sam zgorel v gorečem poslopju.

* **Levinja je ušla.** Iz Pariza poročajo: V predmestnem gledališču Belleville je ušla levinja iz kletke, v kateri so jo nesli na oder. Levinja je tekla čez ves oder do ograje, kjer so gledalci. Tukaj se je pa prestrašila luči in je skočila v prazno ložo, letela po hodnikih in v ravnateljevo pisarno, ki je bila pa k sreči prazna. V pisarni jo je krotilec ujel. Gledalci so prestrašeni bežali k izhodu. Več oseb so v gneči težko ranili.

* **Volilni slepar in železniški tat.** Iz Lvova poročajo: 16. januarja so bile tukaj občinske volitve. Ko je bil skrutinij, je socialno demokratični kandidat Smulikovski konstatiral, da je potvarjal vsepoljski zaupnik Podulka oddane glasovnice. Prečrtaval je z rdečim svinčnikom ime opozicijskega kandidata dr. Aškenazeja. Smulikovski je svoje razkritje povedal volilni komisiji in izjavil, da noče delati skupaj s sleparji. Nato je odšel iz dvorane. V ponedeljek so aretirali Podulko, ki je visok železniški uradnik, ker je na sumu, da je bil udeležen pri zadnjih obširnih železniških tatvinah. Sodrug Smulikovski pa je priobčil odprto pismo, v katerem ponavlja svoje obdolžitve nasproti Podulku in ga dolži volilne sleparije ter zahteva, da se loti vse zadeve državni pravdnik. V vsepoljskih krogih so močno poparjeni. Vse časopise napada Vsepoljake, ker imajo na zaupniških mestih sleparja in tatu. Župan je javnosti naznanil, da bo uvedel najstrožjo preiskavo. Državni pravdnik bo najbrže razveljavil skrutinij.

* **Zakaj je bilo pretečeno poletje tako hladno.** Od junija pa do decembra lanskega leta so bili vsi meseci nenavadno hladni. V poletnem času ni bilo po srednji Evropi nobene vročine, deževalo je močno in mnogo, tako da je mnogo rek preplavilo obrežja. V primeri s predlanskim vročim poletjem 1911 je bilo lansko leto prav malo dni, ki so bili prikladni za kopanje na prostem. Kadar je stal toplomer najvišje, še vedno ni dosegal navadno mero toplote. Tudi jesen je bila vsa hladnejša kakor običajno in september je bil najmrzlejši vseh mrzlih mesecev. 150 let ni bil september že tako mrzel kakor v letu 1912. Božični mesec je pa bil zopet mnogo toplejši kakor druga leta. V »Meteorologische Zeitschrift« so pojasnili o vzrokih izredno mrzlega poletja 1912. Opazovali so, da so bile zgornje zračne plasti zelo kalne, kakor že več let ne. Nebo je bilo sivkasto belo, nikdar se ni bleščalo v čisti modrini, včasih je bila temnost posebnost pestra in zjutraj je bilo nebo navadno najbolj mračno. Te izpremembe nebesne barve so se pojavile prvič 21. junija 1912. Opazovalci iz raznih delov Evrope so javljali o skajenju neba, ki je bila najočitnejša ob jasnih dnevih. V jasnih nočeh niso bile zvezde tako svetle in mesec je imel rdeč ali vijoličast svit. Profesor Wolf iz Heidelberga je opazil, da sta bila solnce in mesec včasih rjava. Profesor Maurer iz Curiha je upozorjal na to, da je svetilo solnce poleti le medlo in na aparatih, ki zaznamujejo solnični svit, so bile risbe drugačne kakor druga leta. Proge, ki jih užigajo žarki na poseben papir, so bile ožje kakor prejšnja leta. Včasih so bile proge celo le ozka, slaba nitka in žarki so začrtavali proge pogosto šele pol ure ali celo uro po solnem vzhodu. Takozvani Bishopov krog se je zopet pojavil. Ta krog je razkril pred leti Bishop po izbruhu Krakatava na Honokulu. Bishopov krog, ki je raznobarven, se pojavi le tedaj, če plovejo po višjih zračnih plasteh prašni delci. Višje zračne plasti so bile v preteklem poletju zelo motne. Vsi, ki so napravili polete z zrakoplovi, so to konstatirali. V višini 9000 metrov je bil zrak vse drugačen kakor navadno. Skalitev višjih zračnih plasti so opazovali tudi na Tirolskem, v Švediji in na Ruskem. Le v zapadni Rusiji je bilo pretečeno poletje lepo, suho in vroče. Hladno, mokro vreme v pretečenem poletju je torej povzročila skalitev zgornjih zračnih plasti, ki je izginila šele v začetku oktobra. Prašni delci so se tedaj približevali zemlji. Da je prišel prah v višje zračne plasti je pa povzročil izbruh ognjenika v začetku poletja na Aleutih. Zaradi nečistih zračnih plasti niso mogli solnični žarki tako močno prodreti na zemljo.

* **Duhovniki — policisti.** Iz Los Angelesa, Cal., poročajo: Pred kratkim je bilo tukaj šest duhovnikov zaprseženih za policiste. Dobili so običajne uradne zvezde in pravico za izvršitev aretacij. Njih specialna naloga je baje, da se izvršujejo postave z ozirom na otroke in da nadzorujejo javna plesišča. Le-ti svežepčeni duhovniški policaji so člani »Juvenile Protection League«, ki še vedno pritožujejo, da se zadostno strogo ne izvršujejo postave za varstvo otrok. Mestna uprava hoče s tem dati pomol prirožnost, da pokažejo, se li morajo zakoni bolje izvrševati, kot so se do sedaj.

* **Kako preganjajo stavkujoče delavce.** 12. januarja se je v Washingtonu vršilo zborovanje, na katerem je »mati« Jones, večletna organizatorica »United Mine Workers of America«, govorila o razmerah v premogovnih distriktih West Virginije. Ona zagotavlja, da je pri zadnjem štrajku, pri katerem je stopila milica v akcijo, videla, ko so bile žene in otroci stavkarjev izgnani iz stanovanj ter so morali štiri dni in štiri noči prebiti v gorah. Nadalje trdi, da v enem slučaju, v katerem je ona očigledna priča, je bilo od ene skupine stavkarjev 21 premogarjev umorjenih med spanjem v njih barakah od policajev. Poslanec Wilson iz Pennsylvanije, ki je prisostvoval zborovanju, se je pridružil izpovedbi matere Jones na podlagi očitne prepričanja. Zborovalci so sprejeli resolucije, s katero se kongres naprosi, da temeljito preišče dogodka, ki so se dogajali za časa stavke.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Ali sem že „Zarji“ pridobil novega naročnika?

Splošna priljubljenost

preizkušenega : Franckovega : kavi-nega pridatka* pripisati je njegovi nedosežni izdatnosti v jedru, okusu in barvi.

* s kavnim mlinčkom.

A. Kje pa pustite brusiti svoje nože in škarje?

B. Pri gosp. Ivanu Kraigherju. On je fin umetni brusar. Tudi se dobi pri njem vsakovrstno zelo dobro blago. Obiščite ga, stanuje v Ljubljani, Židovska ulica št. 3.

VABILO

domačo veselico

ki se vrši

na debeli četrtek

dne 30. januarja ob 8. uri zvečer v gostilni pri Pavšku

na Martinovi cesti.

Vstopnina prosta.

Na obilno udeležbo vabita

Rozalija in Ivan Pavšek.

Kavarna

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Žepni

koledar

za delavce spleh in prometne uslužbenice za navadno leto 1913.

Ta žepni koledar je obsežnejši od dosedanjih in je jako primeren za vsakdanjo rabo. Razpošilja se začne najkasneje 15. novembra. — Vsebinska: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolikove levice. — Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi. — Množina na razpredelnici. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Dr. Viktor Adler. — Demon alkohol. — Dolžina železnice in brzojavnih naprav cele zemlje. — Priporočljive knjige založbe »Zarje«. — Najvažnejše določbe v zavarovalnici proti nevarnostem. — Novi mezdni zakon za rudništvo. — Stavke v Avstriji leta 1911. — Dolžine raznih železnice na zemlji. — Tri Aškerceve pesmi: Poslednji akord, Svetnica, Karnevalska balada. — Za »Zarje«. — Največja mesta na zemlji. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Obrtna nadzornišva v južnih avstrijskih deželah. — Pisatelj Ivan Cankar (slika). Pomen nekaterih parlamentarnih besed. — Napoleon Bonaparte (aforizmi ob stoletnici). — Beleške za vsak dan v letu. — Oglasi.

Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporčilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi »Zarje« v Ljubljani po zaupnikih.

ZASTONJ ni nič, ampak za 1 K 80 vin. Jobiš „Zarjo“ ves mesec. Vsak delavec mora biti nánjo náročen.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

r. z. z. n. z. 4³/₄ 0 v Ljubljani

obrestuje hranil. vloge po 4³/₄ 0 od 1. januarja 1913 naprej

brez odbitka rentnega davka.

Rezervni zaklad nad K 700.000

Okrajna bolniška blagajna v Zagorju

naznanja svojim delegatom in zastopnikom, da se vrši

redni letni občni zbor

v nedeljo dne 9. februarja 1913 ob 2. popoldne v gostilniških prostorih gospoda Josipa Repovža v Zagorju.

Dnevni red:

1. Poročilo poslovanja v letu 1912.
2. Poročilo računskega sklepa za leto 1912.
3. Raznoterosti.

Zagorje, dne 18. januarja 1913.

Načelstvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju.

Hiša

novejša stavba, bolj v sredini mesta in v bližini cestne železnice, se kupi. Ponudbe je nasloviti na A. P. poštni predal št. 26, glavna pošta.

Družinski koledar

s slikami za navadno leto 1913.

ki ga je izdala in založila

Splošna delavska zveza „Vzajemnost“ za Kranjsko v Ljubljani.

Vsebina:

Libertaire: V zadnji uri (uvodna pesem). — Kalendarij. — Beleške. — Splošni kalendarij. — Poštna, brzojavna in telefonska določbe. — Kolkovne levice. — Določila za kolkovanje listin, spisov, računov, knjig itd. — Dohodninski davek (tabela). — Krone v markah in dolarjih ter obratno (tabela). — Vojaška taksa (tabela). — Letni obzor. — Slavko Filipič: Luči! (pesem). — Ivan Cankar: Soplek cvet. — Milka: Ne sanjajte! (pesem). — C. Fl. Golar: Ljubica iz tovarne. — Petöfi-Josipov: Sanje (pesem). — Vox-J. Molek, Chicago: Pripovedka. — Evica Rubič: Solnčna dežela (pesem). — Dr. Robert Danenberg: Delavčeva usoda. — R. Korngold-J. Molek, Chicago: Zadnja noč (slika iz ameriških delavskih bojev). — Bojna pesem svobode (zgodovinska črtica). — Ferd. Hanusch: Na potovanju. — Evgen V. Debs: Utrinki. — Ivan Cankar: Od Vrhnike do Borovnice. — P. F. V. naravo! — Jamski tajnik H. And. Perko: Svetovnoznana Postojnska jama. Etibin Kristan: Na planini! (pesem). — (gn. A. Stebi: Critica o zrakoplovstvu. — Moderna reklama poučen sestavek za čitatelje listov). — D. M.: Spomini. (Odlomki iz predavanja sodr. M. Cobala v ljubljanski »Vzajemnosti« dne 16. oktobra 1912). — Melhior Cobal: Pogled v preteklost rudarske organizacije na Slovenskem. — Jakob Skerbič: Strokovna organizacija pekovskih pomočnikov na Slovenskem. — Frank Petrič, Chicago: Nekaj splošne zgodovine socialističnega gibanja v Ameriki. — Aloizija Stebi: Ali si socialistinja? — Sirokovne organizacije in socializem. — Dr. Anton Dermota: O obrtnih sodiščih. — Za časopise (poučen sestavek). — Oglasi in beleške.

Slike:

12 koledarskih in več drugih vinjet. Dr. vitez Hocher burger. — Nikolaj Njagus Vavrak. — Grof Karel Stürgkh. — Poslanec Franc Silberer. — Dr. Viktor Adler. — Ljubljanske nune Uršulinke gredo na volišče. — Orožništvo razganja z nasajenimi bajoneti radovedneže pred ljubljanskim ženskim voliščem. — Sprevod tržaških in ljubljanskih sodrugov na Dunajski cesti (cela stran). — Pozdravni govori pred »Narodnim domom«. — Valentin Pittoni. — Giovanni Oliva. — Ivan Stravs, župan mesta Idrije. — Opozicijski ogrski poslanci gredo skupno pod vodstvom grofa Apponyja v parlament. — Vojaštvo straži ogrski parlament. — Ogrski opozicijski poslanec Kovacs. — Diktator Hrvaške, Slavko Pl. Cuvaj. — Avgust Bebel. — Italijansko taborišče v oazi. — Italijanska straža opazuje gibanje v nasprotnem taboru. — Umorjeni ruski ministri predsednik Stolpin. — Evgen V. Debs, soc. preds. kandidat v Združenih državah. — Emil Seidel, soc. podpreds. kand v Združenih državah. — Voljstvo na trgu pred parlamentom v Teheranu. — Ljubico iz tovarne (2 sliki). — Da veš: Ti si naš kandidat. — Platinjske koč. »Prijeteljev priode« (5 sliki). — Slike iz Postojnske jame (8 sliki). — Razne vrste zrakoplovov i letal i h stroj (5 sliki). — E. Rusjan. — France Zelezni. — Anton Grablovic. — »Delavsko izobraževalno društvo« v Ljubljani 1. 1881. — Rok Drofenik. — Praznovanje 1. majnika v Zagorju 1. 1903. — Etibin Kristan (cela stran). — Josip Kopač. — Ignjat Mihevc. — Tamburaški zbor »Vzajemnost«, v Mostah. — Melhior Cobal. — Andrej Canček. — Skupina slov. vodilnih sodrugov v Chicagu. Slov. soc. klub št. 27 v Clevelandu. — Slov. soc. pevski zbor v Milwaukee. — Delavske hiše v Ljubljani.

»Družinski koledar« obsega nad 13 tiskovnih pol v veliki osmerki (nad 210 strani) in je trdo vezan v krasne izvirne platnice. Koledar je izredno pripraven tudi za pisarne, ker obsega najpopolnejše določbe splošne vrednosti.

Cena: 1 izvod 120 K, po pošti 10 vin. več; 50—100 izvodov za organizacije po 1 K; nad 100 izvodov po 95 vin. Na naročila brez denarja se ne ozira. Pošilja se tudi po povzetju. V kolportajo (proti poznejšemu obračunu) sepošilja le organizacijam na pisмено naročilo, opremljeno z društvenim pečatom in podpisom predsednika in blagajnika. Od kolportaje preostalih koledarjev se ne vzame nazaj.

Naslov za naročbe:

Zveza „Vzajemnost“ v Ljubljani.

Ameriški sodrugi, za katere je prirejena posebna izdaja, dobe »Družinski koledar« pri Jugoslovanskih socialni tiskovni družbi v Chicagu. — Cena enemu izvodu 30 centov.